

ทหารกับสังคมนิยมในพม่า (Military and Socialism in Burma)

บทที่ 1 ปัญหาและวิธีการ

ปัญหาที่จะทำการวิจัย

เนื่องจากผู้วิจัยเป็นผู้บรรยายวิชาทหารในการเมืองของกลุ่มเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อันเป็นวิชาที่เกี่ยวกับการเมืองและการทหารในประเทศเอเชียอาคเนย์ซึ่งรวมถึงพม่าด้วย ดังนั้นจึงมีความสนใจเป็นพิเศษเกี่ยวกับการแทรกแซงของทหารในวงการเมืองของประเทศที่กำลังพัฒนาทั้งหลายในแถบนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรณีทหารและแนวสังคมนิยมที่เป็นอยู่ในประเทศพม่า

ในประเทศที่กำลังพัฒนาทั้งหลาย ทหารได้เป็นผู้ที่มีบทบาททางการเมืองที่สำคัญกลุ่มหนึ่งในสังคม ดังจะเห็นได้ว่ามีทหารที่เป็นนักปฏิวัติ ทำการต่อสู้มาอย่างโชกโชนกับผู้ปกครองประเทศพวกล่าอาณานิคม เพื่อให้ได้มาซึ่งความเป็นเอกราชของดินแดนของตน เช่น ทหารอินโดนีเซีย เป็นต้น ที่ได้รับการฝึกจากญี่ปุ่นและโค่นล้มรัฐบาลหลังที่ญี่ปุ่นยอมจำนนต่อสัมพันธมิตร ที่บางประเทศแม้จะไม่มีการก่อกบฏเอกราชจากต่างดาว ทหารก็เป็นผู้ที่ร่วมมือกับพลเรือนและนักวิชาการหัวก้าวหน้าช่วยก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสภาพการเมืองและสังคมอยู่ไม่น้อย เช่น ทหารที่ช่วยทำการเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองจากราชชาติไทยมาสู่การปกครองแบบประชาธิปไตย กรณีทหารอียิปต์และกรณีทหารไทยตอนเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475

การเมืองในประเทศพม่าที่ทหารได้เข้ามาเป็นตัวกำหนดที่สำคัญนั้น ปรากฏว่ามีลักษณะบางประการที่อาจแตกต่างกว่าในประเทศที่กำลังพัฒนาประเทศอื่น เพราะเมื่อทหารพม่ากลับเข้ามาใช้อำนาจทางการเมืองเป็นครั้งที่สอง ทางทหารพม่าได้หาทางเลือกอันใหม่ที่จะเปลี่ยนแปลงระบบเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของประเทศด้วย ทางเลือกนั้นก็คือคณะทหารพม่าประกาศที่จะดำเนินการปกครองแผ่นดินพม่าโดย "การเป็นสังคมนิยมแบบพม่า" (The Burmese Way to Socialism) เมื่อแรกประกาศนโยบายนี้ออกมา ก็จะได้เห็นว่าคณะทหารพม่าได้เน้นที่ระบบเศรษฐกิจว่าเป็นความสำคัญขั้นแรก ค้ำยันจากแถลงการณ์ของคณะรัฐบาลทหารในขณะนั้นได้กล่าวถึงสถานการณ์อันเลวร้ายในสังคมพม่าชี้ให้เห็นระบบเศรษฐกิจที่มนุษย์เองถูกริด

มนุษย์ว่ายังมีอยู่ ฉะนั้นคณะทหารพม่าต้องการที่จะเลิกระบบนี้ให้ได้ นอกจากนั้นก็ได้อกลาววาระบอบการปกครองแบบรัฐสภาประสมความล้มเหลว รัฐบาลทหารจึงยืนยันที่จะทำรัฐพม่าให้เป็นรัฐสังคมนิยมประชาธิปไตย เพื่อสร้างระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยมขึ้นมา (1)

การที่ทหารพม่าดำเนินนโยบายเศรษฐกิจในแนวทางสังคมนิยมนี้ นับว่ามีประเด็นและปัญหาที่จะต้องศึกษา ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ออกมาด้วยคิดว่าจะเป็นผลดีต่อการสอนหนังสือของผู้วิจัยเองในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และที่สถานอื่น ๆ ด้วย

ในการสำรวจข้อเขียนเกี่ยวกับเรื่องทหารพม่าและระบบสังคมนิยมพม่า ก็พบว่า ได้มีผู้ศึกษาและเขียนรายงานการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้เป็นภาษาไทยอยู่น้อยมาก และมักจะคุยปัญหาเรื่องเศรษฐกิจเพียงด้านเดียว อย่างเช่น "สังคมนิยมตามแบบพม่า" กับ พม่า : ตัวอย่างหนึ่งของระบบสังคมนิยม" และ "แนวความคิดทางสังคมนิยมกับการพัฒนาทางเศรษฐกิจ" (2)

(1) Guardian (May 1, 1962) หน้า 1.

(2) พู ชัยโชค จุลศิริวงศ์ "สังคมนิยมตามแบบพม่า" วารสารสังคมศาสตร์ ปีที่ 10 ฉบับที่ 4 (ตุลาคม, 2516) หน้า 29 - 41.

พู อสัมภินพงศ์ ฉัตรากม "พม่า : ตัวอย่างหนึ่งของระบบสังคมนิยม" วารสารรามคำแหง ปีที่ 9 ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2526) หน้า 123 - 131.

พู ชัยโชค จุลศิริวงศ์ "แนวความคิดทางสังคมนิยมกับการพัฒนาทางเศรษฐกิจของพม่า" เอเชียปริทัศน์ ปีที่ 2 ฉบับที่ 4 (ก.ค. - ก.ย. 2524) หน้า

ส่วนในภาษาอังกฤษนั้นมีอยู่มากกว่า (3) แต่ก็ยังมีคำถึงบทบาทของทหารกับรูปแบบ
สังคมนิยมที่ไปด้วยกัน

(3) รุ Richard Butwell, "Burma : The Politics of Survival and
Renewal," Current History, (December, 1972)

Maung Maung, Burma and General Ne Win (Bombay : Asia
Publishing House, 1969)

John H. Badgley, "Two Styles of Military Rule : Thailand
and Burma," Government and Opposition, Winter, 1966.

John A. Waint, "Burma : Loosing Up on Tiger's Tail,"
Asian Survey, (February, 1973)

Lawrence D. Stifel, "Economics of the Burmese Way to
Socialism," Asian Survey, (August, 1971)

David I. Steinberg, "Burma : Ne Win After Two Decades,"
Current History (December, 1980)

Josef Silverstien, "Burma in 1981 : The changing of the
Guardians Begin," Asian Survey (Feb. 1982)

ทฤษฎีทางวิทยาศาสตร์ที่ใช้ในการวิจัย

ในการ เสนอความคิดเกี่ยวกับขั้นตอนของการพัฒนาของประเทศโลกที่สามนั้น นักวิชาการตะวันตกได้มีความเห็นว่าประเทศตะวันตกที่ได้พัฒนาทางด้านอุตสาหกรรมและพาณิชยกรรมในขณะนี้ก็มีการพัฒนาสังคมของตนมาตามลำดับขั้น ทั้งนี้โดยผ่านสภาพค่อยพัฒนา อย่างที่ประเทศโลกที่สามเป็นอยู่ในขณะนี้มากอนเหมือนกัน ฉะนั้นถ้ามีกระบวนการเจริญเติบโตแบบเดียวกับประเทศตะวันตกเสียแล้ว ประเทศโลกที่สาม ก็น่าจะเจริญก้าวหน้าไปสู่ "ประชาธิปไตย" และมั่งมีอย่างประเทศยุโรปตะวันตกหลายประเทศ และอย่างสหรัฐอเมริกาได้ หรือเป็นประเทศที่มีความก้าวหน้าทางอุตสาหกรรมและทางเทคนิควิทยาอย่างเช่นสหภาพโซเวียต

สำหรับรูปแบบหรือแนวปฏิบัติในการพัฒนาของสหภาพโซเวียตนั้น ปรากฏว่า อิงเกลเลส (Alex Inkeles) นักสังคมวิทยาได้เสนอความคิดว่าการเปลี่ยนแปลงในสหภาพโซเวียตตั้งแต่การยึดอำนาจของกลุ่มบอลเชวิค เมื่อเดือนพฤศจิกายน ค.ศ. 1917 มาจนกระทั่งถึงปัจจุบันนี้ ทำให้สามารถมองสหภาพโซเวียตได้ว่าเป็นรูปแบบของการพัฒนา (Development model) (4)

อันลำดับขั้นของกระบวนการพัฒนาสังคมแบบโซเวียต ที่อ้างว่าทำให้ได้ผลจนสหภาพโซเวียตมีความเจริญทางอุตสาหกรรมและทางเทคนิควิทยานั้น อิงเกลเลสได้เคยเสนอความเห็นไว้ก่อนหน้านี้นี้มาแล้ว ตั้งแต่ ค.ศ. 1959 แต่ความคิดนี้ก็กลับมาได้รับการพิจารณาากตอนคริสต์ศตวรรษ 1960 ซึ่งเป็นระยะเวลาเดียวกับที่ทหารพม่าภายใต้การนำของนายพลเนวิน ยึดอำนาจและอ้างการเปลี่ยนแปลงไปทางสังคมนิยม ฉะนั้นรูปแบบการพัฒนาแบบโซเวียตที่อิงเกลเลส เสนอไว้ จึงนำมาพิจารณา

(4) Alex Inkeles, "Models and Issues in The Analysis of Soviet Society," Survey (July, 1966), หน้า 3 - 17.

ศาสตราจารย์ อิงเกลเดส ได้พิจารณาแบ่งขั้นตอนของการพัฒนาใน
ความก้าวหน้าจากสังคมที่ค่อนข้างเก่ามาสู่สังคมที่เรียกกันว่าทันสมัยไว้อย่างเด่นชัด
เป็น 5 ระยะ (5)

ระยะแรก	การยึดอำนาจอย่างรุนแรงแบบปฏิวัติ
ระยะที่สอง	ระยะเวลาของการเปลี่ยนแปลงหรือละทิ้งคุณค่าเดิม
ในสังคม
ระยะที่สาม	ระยะเวลาของการปฏิบัติการชุกครากถอนโคนพลังเก่า
และความเชื่อถือยึดมั่นแบบเก่าในสังคม ตลอดจนเริ่ม
สร้างสังคมใหม่
ระยะที่สี่	ระยะเวลาในการระดมสรรพกำลังในชาติ อันได้แก่
ทรัพยากร ประชากร ความรู้ทางเครื่องกลเพื่อทำการ
พัฒนาทางวัตถุอย่างเร่งรัดและรวดเร็ว
ระยะที่ห้า	ระยะเวลาของการก้าวพ้นจากความล้าหลังไปสู่สังคม
ที่เจริญทางอุตสาหกรรมและเทคนิควิทยาอย่างสูง (6)

(5) Alex Inkeles, "The Soviet Social System : Model for Asia,"
Problems of Communism (November - December, 1959) หน้า
30 - 38.

(6) จะเห็นได้ว่า รูปแบบพัฒนาอย่างโซเวียตไม่ได้หยุดถึงประชาธิปไตยและเสรีภาพ
ไว้เลย คุณที่ความก้าวหน้าทางวัตถุเป็นยอดปรารถนา

กรณีพม่าซึ่งเป็นประเทศที่กำลังพัฒนา รูปแบบในการพัฒนาแบบโซเวียต ก็เป็นสิ่งที่น่าสนใจอยู่ นอกจากนี้ทหารก็เป็นผู้ที่มีบทบาททางการเมืองอย่างสำคัญ

ในทางวิชาการ ก็ปรากฏว่ามีนักวิชาการตะวันตกที่มีชื่อเสียงหลายคน ที่ตั้งข้อเสนอแนะมองทหารในประเทศที่กำลังพัฒนาหรือค่อยพัฒนาเอาไว้ในฐานะ ผู้เปลี่ยนแปลงสังคมให้ทันสมัย (Modernizer) โดยเห็นว่าการทหารนั้นเป็น หน่วยงานที่ต้องมีการเปลี่ยนแปลง ทั้งในรูปการศึกษาและฉรมวิทยาการใหม่ ๆ เกี่ยวกับอาวุธและยุทธวิธี เช่น ดูเซียน พาย โค้เสนอว่า

"นอกเหนือไปจากสิ่งอื่น ๆ การปฏิบัติทางเทคนิควิทยาในการทหาร ได้เป็นเหตุให้ผู้นำในกองทัพของประเทศที่เกิดขึ้นใหม่ทั้งหลาย มีความรู้สึกไวมากต่อ การค่อยพัฒนาทางเศรษฐกิจและเทคนิควิทยาของประเทศตน..... พวก นายทหารที่มีอำนาจทางการเมืองมากเองก็ไม่อาจเลี่ยงการรู้ซึ่งถึงความจำเป็นในการ เปลี่ยนแปลงที่สำคัญในสังคมของตน" (7)

นักรัฐศาสตร์ที่เห็นคล้อยไปในทำนองเดียวกันนี้ ที่มองทหารในฐานะ เป็นตัวผู้ทำสังคมนิยมทันสมัยนั้น ยังมีอยู่อีกอย่างน้อยก็สองท่าน คือ แมนเฟรด ฮัลปเปอร์น (Manfred Halpern) ซึ่งได้ศึกษาเฉพาะเป็นพิเศษเกี่ยวกับ บทบาทของทหารในดินแดนตะวันออกกลางและแอฟริกาเหนือ ฮัลปเปอร์น เชื่อว่า เมื่อกองทัพได้รับการทำให้ทันสมัยมากขึ้น ทหารซึ่งมีจิตใจทันสมัยก็จะวิพากษ์วิจารณ์ ระบอบการเมืองเก่า ๆ อย่างรุนแรง (8) มีแนวโน้มที่จะสนับสนุนการเปลี่ยนแปลง อย่างจริงจังในสังคม

(7) Lucian W. Pye, "Armies in the Process of Political Modernization," ใน John J. Johnson (ed), The Role of the Military in Underdeveloped Countries (Princeton, 1962) หน้า 78.

(8) Manfred Halpern, The Politics of Social Change in the Middle East and North Africa (Princeton, 1963) หน้า 258.

อีกท่านหนึ่ง คือ จอห์น เจ. จอห์นสัน (John J. Johnson) ซึ่งศึกษาเกี่ยวกับทหารในลาตินอเมริกา ก็ได้กล่าวว่า การแนะแนวทางเทคนิควิทยา และการจัดการอื่นเนื่องมาจากการปรับปรุงกองทัพให้ทันสมัย ได้ทำให้บรรดานายทหารเหล่านี้มีความเข้าใจปัญหาการเปลี่ยนแปลงง่ายขึ้น และยอมรับกลุ่มผู้นำชุดใหม่ที่มีอิทธิพลที่กิน แต่เป็นผู้ที่มีอำนาจกลุ่มใหม่ซึ่งจะเป็นพันธมิตรกับทหารได้⁽⁹⁾

จากแนวความคิดดังกล่าวมาแล้วนี้เกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาและบทบาทของทหารในการพัฒนาสังคม ผู้วิจัยได้นำเอามาใช้เป็นกรอบเพื่อศึกษาวิเคราะห์ทหารพม่ากับแนวพัฒนาแบบสังคมนิยมในประเทศพม่า ตั้งแต่ ค.ศ. 1962 จนถึง 1985 เพื่ออธิบายการเมืองพม่าในยุคปัจจุบัน

วิธีการศึกษาและเก็บข้อมูล

ในการวิจัยนี้ผู้วิจัยได้ใช้การวิจัยแบบอาศัยข้อมูลจากเอกสาร (Documentary research) โดยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์ (descriptical and analitical approach) สำหรับข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาและวิจัยนั้นได้ใช้เอกสารภาษาอังกฤษเป็นหลัก เพราะมีข้อเขียนของผู้ที่สนใจเกี่ยวกับการเมือง การทหาร และการเศรษฐกิจของพม่าอยู่มาก ส่วนเอกสารภาษาไทยนั้นยังมีผู้เขียนเกี่ยวกับการเมืองของพม่าน้อย จึงใช้เป็นจำนวนน้อย สำหรับเอกสารชั้นต้นนั้นหาได้ยากมาก แม้จากสถานเอกอัครราชทูตพม่าที่กรุงเทพฯ ก็ไม่ยินดีที่จะให้ข้อมูลแต่อย่างใด คงมีแต่บางส่วน ซึ่งผู้ทำการวิจัยได้รับมาเมื่อเดินทางไปศึกษาสังเกตที่ประเทศพม่าเป็นระยะเวลาสั้น ๆ 2 ครั้ง โดยครั้งหนึ่งใช้เวลาประมาณ 1 สัปดาห์

(9) คุรายละเอียดในหนังสือ The Military and Society in Latin America
(Stanford, 1964)

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทของทหารในการเมืองพม่าในปัจจุบัน
2. เพื่อศึกษาถึงบทบาทของพรรคการเมืองแลนซินของพม่าที่ตั้งขึ้นว่า
ได้ทำหน้าที่อย่างไรในการสร้างเสถียรภาพทางการเมืองในพม่า
3. เพื่อศึกษาถึงการแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจแบบสังคมนิยมของพม่าว่า
มีเป้าหมายอย่างไร
4. เพื่อเข้าใจการพัฒนาทางการเมืองของพม่า

ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาวิจัยปัญหานี้ มีขอบเขตอยู่เฉพาะที่บทบาทของทหารและการพัฒนาระบบสังคมนิยมพม่าตั้งแต่ปี ค.ศ. 1962 จนถึง ค.ศ. 1985 ที่เลือกเอาอย่างนี้ก็เพราะตั้งแต่คณะทหารยึดอำนาจในเดือนมีนาคม ค.ศ. 1962 จนถึงการประชุมพรรคแลนซินเมื่อเดือนสิงหาคม ค.ศ. 1985 นี้ ยังเป็นระยะเวลาที่นายพลเนวิน หัวหน้าคณะทหารเมื่อ ค.ศ. 1962 ยังมีอำนาจทางการเมืองอยู่อย่างมาก แม้จะไม่ได้เป็นประธานาธิบดีหรือผู้นำราชการทหารแล้วก็ตาม

สำนักหอสมุด